

Naša hiša otrok

Letopis montessori Hiše otrok Slovenj Gradec

2018–19 / številka 4

Kazalo

Uvodnik.....	3
Dnevnik aktivnosti in obogatitvenih dejavnosti v sobi 3–6.....	4
Pripovedovanje zgodb v okolju montessori.....	7
Foto utrinki iz sobe 3–6.....	8
Utrinki iz sobe 1–3.....	9
Delo z materiali v sobi 1–3 na različnih področjih:.....	12
Pogovor med otroki – duhovite iskric.....	13
Zahvale.....	14
Čestitke.....	14
Izpod naših rok.....	15
Montessori zakladnica znanj.....	17
Prevod članka: Vzgoja otrok z močno voljo.....	21
12 nasvetov za mirno vzgajanje otrok z močno voljo.....	22
Pozitivna disciplina.....	26
Razmišljanja staršev in starih staršev o naši hiši otrok.....	29
Naše izkušnje s hišo otrok.....	30
Kotiček za starše in otroke.....	31

Naša Hiša otrok Slovenj Gradec

Letopis montessori Hiše otrok Slovenj Gradec 2018–19/številka 4

Izdaja: Eduka, Zavod za izobraževanje in svetovanje, PE Zasebni montessori vrtec Hiša otrok Slovenj Gradec, Podgorska cesta 2

Odgovorna urednica: Aleša Jordan, direktorica vrtca in pedagoginja montessori 0–3 in 3–6

Urednica: Eni Bačac, pedagoginja montessori 0–3

Lektoriranje: Nina Bradič, prof.

Oblikovanje in izvedba: Lepota oblike Lidija Smolar s. p.

Foto: iz arhiva montessori Hiše otrok Slovenj Gradec, uredil Domen Jordan, asistent montessori 3–6

Izdelki: delo otrok našega vrtca

Naklada: 50 izvodov

© Eduka, Zavod za izobraževanje in svetovanje. Slovenj Gradec, maj 2019

UVODNIK

Spoštovani starši, stari starši, bralci našega letopisa!

Letos mineva že peto učno leto v naši Hiši otrok, ki je nastala zaradi globoke želje po zdravem in konstruktivnem učnem okolju. Pomoč in podpora pri celostnem razvoju vsakega otroka, njegovih individualnih potencialov ter istočasno razvoj in skrb za skupnost, odnose in vrednote je vodilo pri našem delu. Pri tem je izrednega pomena strokovni in osebni razvoj ter redno izobraževanje vseh, ki delamo z otroki. Tudi v tej številki letopisa smo pripravili povzetke člankov ali knjig s področja razvoja otroka, vzgoje, komunikacije in odnosa z otrokom.

Sodelovanje s starši smo v letošnjem učnem letu nadgradili z uporabo aplikacije Montessori Compass, s pomočjo katere ima starš predvsem skozi foto utrinke še več

vpogleda v delo in razvoj svojega otroka. Nekaj utrinkov vsakodnevnega dela otrok, kot tudi obogatitvenih dejavnosti, vam predstavljamo tudi v letopisu. K sodelovanju pri oblikovanju vsebine letopisa smo ponovno povabili nekatere starše in stare starše, ki so s svojimi prispevki obogatili naš letopis. Izbrali smo tudi nekaj izdelkov otrok in duhovitih iskric, ki nam dodatno popestrijo dneve v Hiši otrok. Vabljeni k zanimivemu branju in ogledu letopisa!

Aleša Jordan,

direktorica vrtca,

pedagoginja montessori za starost otrok 0–6

Utrinki z našega tečaja »Prva pomoč za dojenčke in otroke«

DNEVNIK AKTIVNOSTI IN OBOGATITVENIH DEJAVNOSTI V SOBI 3–6

V sobi 3–6 smo letos poleg že znanega individualnega dela z materiali, spodbujanja samostojnosti, vljudnosti in spoštovanja, dali poudarek tudi nekaterim drugim elementom montessori. V času počitka otrok smo vpeljali pripovedovanje zgodb po pedagogiki montessori. Prav tako smo namenili več pozornosti delu v paru in skupinskimi predstavitvam pri materialih, ki to omogočajo. Poleg igre na prostem, ki je pomemben del preživljanja časa zunaj, smo se posvetili tudi vodeni telovadbi, predvsem razgibavanju in teku. Vseka-

kor pa smo tudi letos poskrbeli, da so se naši otroci udeležili različnih dogodkov in obiskali nekatere ustanove v našem mestu: Dom starostnikov, božični sejem, tradicionalni Jožefov sejem, obisk kmetije, knjižnice Ksaverja Meška, cerkev Sv. Elizabete, prostovoljno gasilsko društvo, obisk predstavnice Komunale Slovenj Gradec, saj smo sodelovali v projektu skupna skrb za okolje.

V okviru projekta Simbioza smo obiskali Dom starostnikov v Slovenj Gradcu in z njimi smo malo potelovadili in se razgibali.

Ob četrtnih, če nam je bilo le vreme naklonjeno, smo obiskali bližnji gozd.

Naši otroci so doživeli tudi pravo izkušnjo kmetije: ogled in hranjenje krav in srn, ličkanje koruze in luščenje fižole, ogled kmetijskih strojev in traktorjev, na koncu pa še slastna malica na domu Gruberjevih.

Velikokrat smo naredili daljšo pot do knjižnice Ksaverja Meška, kjer so si otroci lahko izposodili knjige, ki so jih potem prebirali pred počitkom.

Odšli smo tudi na pohod na Stari grad k cerkvi Sv. Pankracija. Poleg čudovitega razgleda in težko pričakovane malice je ostalo še nekaj časa za otroške vragolije.

Sprehodili smo se do tradicionalnega Jožefovega sejma, kjer smo kupili suhe marelice in si tako privoščili malico v bližnjem parku.

V zimskem času smo uživali na snegu.

Pozimi se je večina otrok tudi udeležila tečaja smučanja na Rinskem vrelcu. Otroci so uživali, napredovali in domov odnesli tudi priznanja.

Decembra smo organizirali druženje otrok z mamami, kjer smo skupaj pekli in se sladkali s prazničnimi piškoti.

Marca smo na druženje z otroki povabili tudi očete. Otroci so jim pokazali delo z materiali, skupaj pa so izdelali tudi majhna presenečanja za mame ob materinskem dnevu.

Tečaj plavanja

Večina otrok iz sobe 3–6 se je aprila udeležila tečaja plavanja v bazenu na Ravnah na Koroškem.

Pripovedovanje zgodb v okolju montessori

»Mi lahko poveš še eno zgodbo?«

Vsak starš je že kdaj slišal to vprašanje dolgo po času za spanje ... vam je kaj znano? Zgodbe očarajo otroke kot nič drugega in so v uporabi mnogo dlje kot katerikoli drugo komunikacijsko orodje za prenašanje pomembnih naukov, informacij ali pa izključno samo za zabavo. Zgodovinsko branje ali pisanje morda nista igrala ravno velike vloge v mnogih kulturah za razliko od pripovedovanja zgodb, ki pa je bilo ključno skoraj povsod, in to z dobrim razlogom. Dobra zgodba nas pritegne kot nič drugega. Zgodbe so starodavna veščina, ljudje smo enostavno grajeni tako, da obožujemo pripovedovanje in poslušanje zgodb. V kurikulumu montessori se uporablja pripovedovanje zgodb za uvajanje idej, učenje novih konceptov in za utrditev ali razširitev znanja.

Kadar poslušamo zgodbo, so spremembe v naših možganih popolnoma drugačne, kot če izvedemo tradicionalno učno uro.

Ob poslušanju zgodbe otrok uporablja večji del možganov in se tudi čustveno poveže z liki v zgodbi. Čustveni stik naveže tudi s pripovedovalcem zgodbe. Poleg tega pa poslušanje zgodb poglobi otrokovo zmožnost za sočutje in poveča njegov razpon pozornosti.

Vsi ti rezultati so nekaj, kar skušamo z izobraževanjem montessori doseči pri otrocih, zato je pripovedovanje zgodb tako ključno v kurikulumu montessori.

Zgodbe skozi ravni razvoja

Ni dovolj zgolj pripovedovanje kakršnihkoli zgodb, ampak je zgodbe potrebno prilagoditi potrebam otroka oziroma njegovi stopnji razvoja, ki jih je Maria Montessori imenovala ravni razvoja. Kako se uporabljajo zgodbe v okolju montessori na prvih dveh ravneh razvoja?

Hiša otrok

Najboljše zgodbe za to starostno skupino otrok so tiste, ki so resnične ali pa vsaj realne. Otroci teh starosti hitro razvijajo jezikovne sposobnosti, zato uporabljamo jezik, ki je enostaven in istočasno kompleksen, tako da vzpodbujamo njihov trenutni razvoj in širimo njihov besedni zaklad.

Poskušamo se izogibati fantaziji na tej ravni in raje pripovedujemo zgodbe o stvareh, ki so se res zgodile ali pa vsaj o stvareh, ki bi se lahko zgodile. Močan čut za realnost je zelo pomemben za otroka na tej prvi ravni razvoja, zato je to tudi naša glavna prioriteta.

Osnovna šola

Izobraževanje montessori v osnovni šoli se nanaša na pet glavnih zgodb imenovanih »The Great Lessons«. Prva govori o nastanku vesolja, druga o pojavu življenja, tretja o prvih ljudeh, četrta o zgodovini pisave in peta o zgodovini števil.

»Ali je otrokovo miselno obzorje omejeno samo s tem kar vidi? Ne. Otrokove misli gredo preko dejanskega. Otrok ima izjemno moč domišljije,« je dejala Maria Montessori.

Domen,
asistent montessori v sobi 3–6

Povzeto po viru : <https://chesapeakemontessorischool.com/storytelling-montessori-classroom/>

FOTO UTRINKI IZ SOBE 3–6

UTRINKI IZ SOBE 1–3

V sobi 1–3 smo se letos predvsem krepili večšine samostojnosti na različnih področjih: prehranjevanje, hoja, uporaba kahlice ali stranišča, delo z materiali. Veliko smo tudi vadili samostojno oblačenje. Posvetili

smo se osvajanju naših vsakodnevnih rutin in pravil, npr. ko jemo, sedimo. V garderobi se oblačimo in čakamo na klopce. V sobi izbiramo delo.

Na začetku leta smo se na sprehod odpravili z velikim vozičkom, saj se nam je pridružilo veliko majhnih otrok.

Spomladi pa smo začeli vaditi hojo z bibo. Vsak dan smo prišli malo dlje. Zdaj nam uspe že priti v park, kjer se igramo ter skozi mesto, kjer si radi ogledamo konja.

Kadar je bilo slabo vreme in nismo mogli biti dolgo časa zunaj, smo potelovadili v sobi. Pripravili smo si blazino in rov, skozi katerega smo plazili. Veliko smo poslušali glasbo in zelo radi ob njej zaplesali. Pripravljali smo tudi slano testo, ga valjali, gnetli in oblikovali.

Radi imamo glasbo, zato smo povabili asistenta Domna, da nam je zaigral na kitaro, asistentka Lara pa nam je zaigrala na kljunasto flavto. Pogosto pa smo tudi sami na črti igrali na glasbila in peli. Poleg dela z materiali smo v sobi vsakodnevno pripravljali malico.

Otroci so si takoj oblekli predpasnike, ko so opazili, da je asistentka prinesla v sobo sadje. Najrajši imamo banane, radi pa si privoščimo tudi ananas in melono.

Letos smo ponovno prosili otroke, da prinesejo sliko družine. Slike smo si ogledali na črti, poimenovali družinske člane in naredili plakat. Otroci so se pogosto zadrževali ob plakatu in opazovali slike.

Popoldne z mamami

Decembra smo v Hišo otrok povabili mame, da smo skupaj pekli piškote. Z veseljem smo valjali testo, delali kroglice in se sladkali.

Popoldne z očeti

Marca smo v Hišo otrok povabili očete, da smo skupaj izdelali voščilnice za materinski dan. Potem smo očetom tudi pokazali, s katerimi materiali delamo v sobi.

DELO Z MATERIALI v sobi 1–3 na različnih področjih:

vsakdanje življenje, fina motorika, zaznavanje, jezik, umetnost.

POGOVOR MED OTROKI – DUHOVITE ISKRICE

IZ SOBE 1–3

- * Otroci začnejo tekati po sobi. Asistentka pride do njih in jim pove pravilo, da po sobi hodimo. Deklica N. pogleda otroke in jim resno reče: »**Children, to se ne dela.**«
- * Deklica V. reče asistentki: »**Pol pa ne bom več v vltec hodla.**« Asistentka jo vpraša: »**Zakaj pa ne?**« Deklica E. odgovori: »**Ja, zato ko je sobota!**« in začudeno pogleda asistentko. Deklica V. ponovi: »**Ja, zato ko je posota.**«
- * Deček M. in deklica Z. gledata knjigo z živalmi. Deček M. reče: »**Volk je to.**« Deklica Z. mu odvrne: »**Ni volka, v pravlji so.**« M. ji odločno odgovori: »**To ni pravlja!**«
- * Asistentka razlaga deklici pravilo, da jemo pri mizi. Mimo pride deklica Z., pogleda asistentko in ji reče: »**Človek, ne jezi se.**«

IZ SOBE 3–6

- * Deklica A. in deček M. gledata knjigo v knjižnem kotičku. Deklica ves čas objema dečka M., ki mu to ni všeč. Reče ji: »**Pusti me, jaz nisem knjiga.**«
- * Deklici Za. in Zo. prideta v sobo enako oblečeni. Deklica Za. reče: »**Glej, skupaj sma isti.**«
- * Dečka T. vpraša asistent, če ima na majici Maršala (lik iz otroške risanke) in v istem trenutku se proti njima obrne deček E., ki pomiva posodo, in reče: »**A veš da js sem bil pa Maršal za dopusta!**«
- * Deček L.: »**Jaz mam pa danes nove Strela McQueen copate (lik iz otroške risanke), poglej!**« Odgovori deček P.: »**Ooo, zdaj si pa zelo hiter!**«
- * Deklica Z. v parku na sprehodu vpraša asistenta: »**A boš jedu sladoled?**« Asistent odgovori: »**Bi prosim, okus breskev!**« Deklica po premoru pogleda asistenta ter odgovori: »**Nimamo!**« in skomigne z rameni.
- * Deček P. reče asistentu: »**A veš včeri je moj bratec jokal, ker ni našel enga kamijona ... pol pa sem mu robček**

- * Deček M. se premetava po ležalniku in pade na tla. Deček A. ga opazuje in se mu začne na ves glas smeјati.
- * Med pripravljajanjem malice zaslišimo, kako tulijo sirene na rešilcu. Deklica T. govori: »**Vija, vija.**« Deček M. začne kazati proti oknu in govoriti: »**Talo, talo (letalo).**«
- * Asistentka po počitku pospravi dudo dečka J. Deček F. to opazi in gre do deklice K., ki ima tudi dudo. Pokaže na dudo in vprašujoče pogleda asistentko, kot bi hotel reči: »**A njej pa ne boš pospravila dude?**«
- * Ko čakamo na kosilo, sedimo pri mizi in pojemo pesmice. Vmes asistentka, ki je odpirala vrtec, zazeha. Deček T. ji reče: »**Pa ja nisi ti že zaspala?**«

dal pa je nehaj jokati in se na glas zasmel!«

- * Asistentka zjutraj v sobi 1–3 bere knjigo in zraven posluša tudi deček E. Pride njegov mlajši bratec in se nasloni nanj. Deček E. pa mu reče: »**A misliš, da sem jaz tvoje naslonjalo al kaj?**«
- * Deček B. reče asistentu: »**A veš, zadnjič smo šli v škratovo deželo, pa mi je blo ful slabo, pa sm pol kr gr po enmu škratu ponesreči bruhu.**«
- * Deklica N. deklici E. med pogovorom o psih: »**A veš moj pes je pa tk fajni, da me vse oboga!**«
- * Deček M. gre mimo dečka T. in mu ponesreči na tla potisne material. Deček M. se obrne in reče: »**A veš T. tk se material uniči!**«
- * Deček E. v jezi nekomu reče: »**Pojdi se slikat!**« Nakar deklica Z. reče: »**Moj ati zna zelo dobro slikat!**«
- * Sedimo pri kosilu in deček M. vstane ter steče mimo asistenta do vrat, jih odpre in reče: »**Samo pldnit glem.**«

MONTESSORI ZAKLADNICA ZNANJ

CELOSTNI RAZVOJ OTROŠKIH MOŽGANOV

Starši so pogosto strokovnjaki za telesa svojih otrok. Vedo, da temperatura nad 37 oC pomeni bolezen. Znajo očistiti ureznino. Vedo, zaradi katere hrane njihovi otroci ne morejo zaspati. Vendar tudi najbolj skrbni in izobraženi starši pogosto ne razumejo, kako delujejo možgani njihovih otrok. Še posebej, če pomislimo na osrednjo vlogo, ki jo imajo možgani na vseh področjih otrokovega življenja: pri disciplini, sprejemanju odločitev, zavedanju, v šoli, odnosih itd. Možgani v bistvu določajo, kdo smo in kaj počnemo. In ker možgane oblikujejo izkušnje, ki jih nudimo kot starši, nam znanje o tem, kako naše

starševstvo vpliva na razvoj možganov in jih spreminja, lahko pomaga vzgajati močnejše in odpornejše otroke.

Kaj je integracija in zakaj je pomembna?

Naši možgani imajo številne različne dele, ki opravljajo različne naloge. Leva stran možganov vam na primer pomaga razmišljati logično in organizirati misli v stavke, desna pa doživljati čustva in brati nebesedne zna-

ke. Imate tudi »plazilske možgane«, ki vam omogočajo, da delujete nagonsko in v trenutku spremenite odločitve, ki so potrebne za preživetje ter »možgane sesalcev«, ki vas usmerjajo v povezovanje in odnose. En del

vaših možganov se ukvarja s spominom; drugi del pa sprejema moralne in etične odločitve. Skoraj tako, kot da imajo vaši možgani več osebnosti: nekatere so racionalne, nekatere iracionalne; nekatere premišlujejo, nekatere se odzivajo. Ni čudno, da smo v različnih trenutkih videti kot različni ljudje!

Ključno za rast in razvoj je, da tem delom pomagamo usklajeno delovati. Integracija vpliva na ločene dele možganov in jim pomaga delovati kot celota. Podobno je dogajanje v telesu z različnimi organi, ki opravljajo različne naloge: pluća dihaajo zrak, srce črpa kri, želodec prebavlja hrano. Za zdravo telo

morajo biti vsi ti organi med seboj povezani. Integracija je združevanje različnih elementov v dobro delujočo celoto. Prav tako kot to velja za delovanje zdravega telesa, vaši možgani ne morejo delovati najbolje, če njihovi deli ne delujejo usklajeno in uravnoteženo. Hitro opazimo, kdaj možgani naših otrok ne delujejo usklajeno – preplavijo jih čustva, postanejo zmedeni. Ne morejo se odzivati mirno. Izbruhi jeze, čustveni zlomi, napadnost in večina drugih težavnih izkušenj, povezanih s starševstvom – in življenjem – so posledica izgubljene integracije v možganih.

Kaj oblikuje naše možgane?

Izkušnje. Naše izkušnje celo na stara leta spreminjajo fizično strukturo možganov. Ko doživimo neko izkušnjo, naše možganske celice – nevroni – postanejo aktivni. Ko se nevroni aktivirajo hkrati, med njimi nastanejo nove povezave. Sčasoma povezave, ki so posledica aktiviranja nevronov, privedejo do nastanka novih vezi v možganih. In prav zdaj v možganih vašega otroka nastajajo nove

vezi in izkušnje, ki mu jih zagotavljate, bodo zagotovo določile strukturo njegovih možganov. Vse, kar se nam zgodi – glasba, ki jo slišimo, ljudje, ki jih ljubimo, knjige, ki jih preberemo, red, na katerega so nas navadili, čustva, ki jih doživljamo – globoko vpliva na to, kako se razvijajo naši možgani. Drugače povedano, starši lahko na razvoj otrokovih možganov vplivajo tako, da mu zagotovijo izkušnje.

Otroci, čigar starši se na primer z njimi pogovarjajo o njihovih izkušnjah, lažje dostopajo do spominov o teh izkušnjah. Otroci staršev, ki se s svojimi otroki pogovarjajo o njihovih občutjih, razvijajo čustveno inteligenco ter lahko bolje razumejo lastna občutja in občutja drugih. Plahi otroci, katerih

starši na razvoj njihovega poguma vplivajo tako, da jim zagotavljajo pomoč pri raziskovanju sveta, izgubijo svojo zadržanost. Tisti otroci, ki pa so preveč zaščiteni ali brez podpore pahnjeni v izkušnje, ki vzbujajo zaskrbljenost, ostanejo plahi.

Povezovanje leve in desne polovice možganov

Razvojno pri zelo majhnih otrocih prevladuje desna polovica možganov (čustva in izkušnje odnosov, neverbalna), posebej v prvih treh letih. Niso še sposobni uporabljati logike in svojih občutij še ne znajo izraziti z besedami. Živijo povsem v trenutku – zato spustijo vse iz rok, da lahko počepnejo, in so popolnoma prevzeti ob ogledovanju pikapolonice na pločniku. Ne skrbi jih, da bodo zamudili v glasbeno šolo. Logika, odgovornost in čas zanje ne obstajajo. Ko pa malček začne stalno spraševati »zakaj?«, veste, da je postala dejavna tudi leva polovica možganov (logična, dobesedna, verbalna). Zakaj? Ker leva polovica naših možganov želi poznati linearne odnose med vzroki in posledicami v svetu – in to logiko izraziti z jezikom.

Prvi korak: povezovanje z desno polovico

V naši družbi nas usposablja, da zadeve rešujemo z besedami in logiko. Ko pa je vaš štiriletnik besen, ker ne more hoditi po stropu kot Spiderman, to najbrž ni najboljša priložnost, da mu začnete razlagati osnovne zakone fizike. To so prej priložnosti za spoznanje, da v takšnih trenutkih logika ni najboljši pripomoček, s katerim bi v pogovor vnesli malo zdravega razuma (sprto z logiko, kajne?). Prav tako ne smemo pozabiti, da so občutja našega otroka, ne glede na to, kako nas s svojo nesmiselnostjo spravlja ob živce, zanj resnična in pomembna. Nujno je, da se nanje tudi odzovemo.

V pogovoru s svojim otrokom se obrnite na njegovo desno polovico možganov, tako boste sprejeli njegova občutja. Uporabite

neverbalne znake, kot so telesni stisk, sočuten izraz na obrazu, prijazen ton glasu in poslušanje brez obsojanja. Uporabite svojo desno polovico možganov, da se povežete in komunicirate z desno polovico možganov vašega otroka. Uglasitev vaše desne polovice z otrokovo je otroku pomagala uravnovežiti in bolj integrirati delovanje njegovih možganov. Šele potem se lahko obrnete na levo polovico možganov vašega otroka in se lotite problemov, ki jih je omenil. Drugače povedano, potem je čas za drugi korak, s katerim se povežeta leva in desna polovica možganov.

Drugi korak: preusmerjanje z levo polovico.

Po odzivu z desno polovico se lahko osredotočite na levo in tako otroka preusmerite z logičnimi razlagami. Ko ste se z njim najprej povezali preko desne polovice možganov, se je potem veliko lažje povezati še z levo polovico in se problemov lotiti racionalno. Povezava z desno polovico možganov omogoči preusmerjanje z levo polovico možganov z logičnimi pojasnili in načrtovanjem. Ta pristop otroku omogoči uporabo obeh polovic možganov na integriran in usklajen način.

Metoda povezovanja in preusmerjanja ne bo vedno uspešna. Včasih se zgodi, da je otrok preveč razburjen in moramo počakati, da se čustveni valovi poležejo in nevihta mine. Ali pa otrok preprosto potrebuje hrano in spanje. Takrat je bolje počakati na trenutek, ko bodo možgani vašega otroka bolj integrirani in se boste z njim lahko logično pogovorili o njegovih občutjih in vedenju.

Prav tako ni priporočljiva permisivnost ali širjenje meja, ko otrok preprosto ne razmišlja logično. Ne moremo spregledati pravil spoštovanja in vedenja samo zato, ker je otrokova polovica možganov nedejavna. Vsako napačno vedenje v vaši družini – nespoštljivost, žalitve, metanje predmetov – mora ostali nesprejemljivo celo v trenutkih intenzivnih čustev. Morda boste morali ustaviti uničevalno vedenje in potegniti svojega otroka iz položaja, preden boste začeli povezovati in preusmerjati. Vendar je pri metodi, ki vpliva na celostni razvoj možganov, na splošno dobro, da razpravljate o napačnem vedenju in njegovih posledicah potem, ko se otrok umiri. Trenutki čustvene poplave niso najboljši čas za otrokovo učenje o nečem. Otrok je lahko veliko bolj dojemljiv, ko spet deluje njegova leva polovica možganov, discipliniranje je zato veliko bolj učinkovitejše. To je tako, kot da ste reševalec, ki odplava do otroka in mu pomaga na kopno, preden mu pove, naj se naslednjič ne oddalji toliko od obale.

Ko se bo vaš otrok utapljal v desno možganski čustveni poplavi, boste njemu in sebi naredili veliko uslugo, če se boste z njim povezali in ga nato preusmerili. Ta pristop je lahko reševalec življenja, ki vašemu otroku pomaga ohraniti glavo nad vodo in prepreči, da bi potonili skupaj z njim.

Andreja,
pedagoginja montessori 3–6;
povzeto po knjigi Celostni razvoj otroških možganov, 12 revolucionarnih metod, s katerim spodbujamo razvoj otroških možganov,
Daniel J. Siegel in Tina Payne Bryson

PREVOD ČLANKA: VZGOJA OTROK Z MOČNO VOLJO

Ali ima vaš otrok močno voljo? Sploh ne veste, kakšno srečo imate! Otroci z močno voljo so nam lahko velik izziv, ko so še majhni, toda ob sočutnem vodenju lahko odrastejo v čudovite najstnike in mladostnike. Imajo jasno notranjo motivacijo, točno vedo, kaj želijo in se ne zmenijo za pritisk vrstnikov. Če se starši le lahko uprejo želji, da »zlomijo njihovo voljo«, otroci z močno voljo pogosto postanejo voditelji.

Kaj pomeni, da ima otrok močno voljo? Nekateri starši jim pravijo »zahtevni« ali »trmasti« ali bolj pozitivno »živahni«. Toda na

otroke z močno voljo lahko gledamo tudi kot na ljudi z integriteto, ki ostanejo zvesti svojim načelom. Otroci z močno voljo so živahni in pogumni. Želijo se učiti iz lastnih izkušenj, zato ne sprejmejo preprosto, kar jim pravijo drugi, ampak neprestano preizkušajo meje. Sami želijo odločati o sebi in včasih svojo željo, da »imajo prav« postavijo nad vse drugo. Kadar se za nekaj odločijo, njihovo možgani težko prekinajo to naravnost. Otroci z močno voljo doživljajo globoka, strastna čustva in zajemajo življenje z veliko žlico.

Otroci z močno voljo se pogosto upirajo in ugovarjajo staršem. Toda za nesoglasje sta potrebna dva. Ni se vam treba udeležiti vsakega prepira, na katerega ste povabljeni. Ko otrok pritisne na vaše gume, globoko zadihajte in se spomnite, kako pomembno je za vašega otroka, da ohrani svoje dostojanstvo. Tako se boste lahko izognili prepiru in otroka usmerili na bolj miren način.

Nihče ne mara, da mu drugi kažejo,

kaj naj počne, otroci z močno voljo pa tega sploh ne marajo. Upiranju se lahko izognete tako, da hkrati s postavljanjem mej otroku pokažete, da razumete, kako se počuti. Odzovite se z empatijo in otroku ponudite možnost izbire. Spoštovanje mora biti obojestransko. Išcite rešitve, ki so sprejemljive za oba in ne vztrajajte pri pravilih za vsako ceno. S tem lahko preprečite marsikateri izbruh, hkrati pa vašega otroka učite večšin pogajanja in sklepanja kompromisov.

Otroci z močno voljo niso namerno težavni. Kadar se morajo podrediti volji druge osebe, to občutijo kot poseg v njihovo osebno integriteto. Ko jim ponudimo možnost izbire, z veseljem sodelujejo. Če vas to moti, ker menite, da je ubogljivost pomembna osebna lastnost, še enkrat razmislite. Seveda želite vzgojiti odgovornega in spoštljivega otroka, ki naredi, kar je prav, tudi kadar je to težko. Toda to ne pomeni, da mora biti otrok ubogljiv. To pomeni, da otrok naredi, kar je prav, ker to sam želi.

12 nasvetov za mirno vzgajanje otrok z močno voljo

Moralnost pomeni, da naredimo, kar je prav, ne glede na to, kar pravijo drugi. Ubogljivost pomeni, da naredi, kar pravijo drugi, ne glede na to, kaj je prav. (H. L. Mencken)

Seveda želite, da vaš otrok upošteva, kar mu naročite. A ne zato, ker bi bil ubogljiv, torej da upošteva, kar mu naroči nekdo, ki je na višjem položaju. Želite, da upošteva, kar mu naročite, ker vam zaupa, ker se je naučil, da ne morete vedno ugoditi njegovim željam, ampak kljub temu delujete v njegovo dobro. Vzgojiti želite otroka, ki je samodiscipliniran, odgovoren in uvideven – in kar je najpomembnejše, ima sposobnost presoditi, komu lahko zaupa in kdaj lahko dopusti, da nanj vpliva druga oseba.

Vzgajanje otroka z močno voljo je lahko zahtevno – takšni otroci so polni energije, vztrajni in jasno izražajo svoje občutke. Kako lahko ohranimo te čudovite lastnosti in jih hkrati spodbudimo k sodelovanju?

1. Otroci z močno voljo se učijo iz izkušenj

To pomeni, da morajo sami preveriti, ali je pečica res vroča. Razen če obstaja možnost hude poškodbe, je bolj učinkovito, da jim dopustimo izkušnjo, namesto da jim skušamo to preprečiti. Pričakujete lahko, da bo vaš otrok neprestano preizkušal meje – na tak način se uči. Ko se tega zavedate, lažje ostanete mirni, kar je boljše za vaš odnos z otrokom (in za vaše živce).

2. Otroci z močno voljo si bolj kot vse drugo želijo biti samostojni

Omogočite mu, da samostojno opravi vse aktivnosti, ki jih že zmore. Ne težite mu, naj si že umije zobe, ampak vprašajte: »Kaj moraš še narediti, preden greva?« Če se otrok zmede, mu preberite seznam: »Vsako jutro pojemo zajtrk, si umijemo zobe, gremo na stranišče in si pripravimo nahrbtnik. Vidim, da si že pripravil nahrbtnik, odlično! Kaj moraš še narediti, preden gremo?« Ko otrokom omogočimo, da so samostojni, in da čutijo, da lahko sami odločajo o sebi, ne čutijo več tako velike potrebe po upiranju. Hkrati pa se že zgodaj naučijo prevzemati odgovornost.

3. Ponudite možnost izbire

Če otroku ukazujete, se bo skoraj zagotovo uprl. Če pa mu ponudite dve izbiri, bo dobil občutek, da lahko sam odloča o sebi. Seveda ponudite samo izbire, ki so sprejemljive za vas, ne dopustite, da otrok o vsem odloča sam. Če morate nujno v trgovino, o čemer se ne pogajate, otrok pa se želi še naprej igrati, sta primerni naslednji dve možnosti: »Greš zdaj ali čez deset minut? Dobro, čez deset minut brez ugovarjanja. Vem, da se boš čez deset minut težko nehal igrati. Kaj lahko narediva, da ti bo lažje?«

4. Dovolite otroku, da odloča o svojem telesu

»Razumem, da ne želiš obleči jakne. Ampak mislim, da je zunaj mrzlo in jaz bom zagotovo oblekla jakno. Seveda lahko sam odločaš o sebi, dokler je to varno, zato se lahko

sam odločiš, ali boš oblekel jakno. Bojim se, da te bo zunaj zeblo. Ampak ko bova enkrat zunaj, se ne želim več vračati nazaj. Kaj če jakno pospraviva v nahrbtnik, če si slučajno premisliš?«

Če ga bo malo zazeblo, otrok še ne bo dobil pljučnice – razen če mu nalašč ne boste dali jakne, ko vas bo zanjo prosil, da bi dokazali svoj prav. Ko otrok ve, da ima možnost izbire in se mu ni treba boriti, da bi imel prav, vas bo prosil za jakno, ko ga bo zazeblo. Doma mu je prijetno toplo, zato si težko predstavlja, da ga bo zunaj zeblo. V jakni mu je vroče, prepričan je, da ima prav – njegovo lastno telo mu tako sporoča, zato je normalno, da se vam upira. Naš namen ni, da spodkopljemo otrokovo samozaupanje, ampak da ga naučimo, da ni nič narobe, če si premislimo, ko dobimo nove informacije.

5. Nesoglasjem se izognite z rutino in pravili

Tako ne boste vi tisti, ki jim ukazuje, ampak tako pač je:

»Pravilo je, da gremo po vsakem obroku na kahlico.« ali »Ob osmih ugasnemo luči. Če pohitiš, bova lahko prebrali dve knjigi.« ali »Pri nas najprej dokončamo domačo nalogo, nato pa lahko gledamo televizijo.«

6. Ne prisilite ga, da se začne upirati.

Sila vedno povzroči upor, kar velja za ljudi vseh starosti. Če slepo vztrajate pri svojem, se bo začel otrok upirati, samo zato, da ne bi bilo po vaše. Ko začutite, da ste se zapletli v merjenje moči, se ustavite in globoko zadihajte. Spomnite se, da po vsaki zmagi nad vašim otrokom v bistvu izgubljate to, kar je najpomembnejše: vaju odnos. Kadar ste v dvomih, recite: »Dobro, o tem lahko odločaš sam.« Kadar to ni mogoče, otroku jasno povejte, o katerem delu lahko sam odloča ali skupaj poiščita način, kako lahko zadosti svoji potrebi po neodvisnosti, hkrati pa ne ogroža svojega zdravja ali varnosti.

7. Ni vam treba dokazovati, da imate prav

Vsak starš lahko in mora postaviti razumna pričakovanja in jih tudi uveljaviti. Vendar pa nikakor ne poskušajte zlomiti otrokove volje in ga prisiliti, da prevzame vaše mnenje. Otrok mora narediti, kar mu naročite, vendar ima lahko o tem svoje mnenje in lahko izrazi svoje občutke.

8. Poslušajte svojega otroka

Kot odrasli ste morda prepričani, da veste, kaj je najboljše. Toda vaš otrok nima samo močne volje, ima tudi močno osebno integriteto. Ima jasno oblikovana mnenja in se neizprosno bori za stvari, ki so mu pomembne. Samo če jih mirno poslušate in reflektirate njihove besede, boste razumeli, zakaj vam nasprotujejo. Ko se vaš otrok ne želi okopati, poskusite brez obsojanja potrditi njegove občutke in ga s pristnim zanimanjem vprašajte: »Razumem, da se ne želiš kopati. Ali mi lahko poveš kaj več o tem?«

Morda vam bo otrok zaupal, kako se boji, da ga bo potegnilo v odtok. To se vam mogoče ne zdi dober razlog, za otroka pa je. Njegovih razlogov ne boste izvedeli, če se boste zapletali v nesoglasja in prerekanje.

9. Pogledajte z otrokovega zornega kota

Vaš otrok je jezen, ker ste mu obljubili, da boste oprali njegovo majico s Supermanom, a ste na to pozabili. Vam se zdi, da je trmast. On pa meni, da je upravičeno razburjen, in da ste hinavski, saj on ne sme prelomiti svojih obljub, vi pa jih lahko. Kako to razčistiti? Iskreno se mu opravičite ter mu zagotovite, kako zelo se trudite, da bi držali svoje obljube. Nato skupaj operita majico. Morda mu lahko tudi pokažete, kako si lahko sam opere oblačila, da se v prihodnje ne bo počutil tako nemočno. Pomislite, kako si želite, da bi se drugi vedli do vas in se tako obnašajte tudi do svojega otroka.

10. Pravila postavljajte skozi odnos, ne s pomočjo kazni

Ko želite, da otrok upošteva določen dogovor, pomislite, kako mu boste pomagali, in ne, kako bi ga prisilili. Otroka z močno voljo nikakor ne morete prisiliti, da vas bo upošteval. Če želimo nekaj narediti na silo, to samo še poveča otrokov upor, saj jim njihova integriteta ne dovoli, da bi popustili, tudi kadar jim grozimo.

Če pa jim daste dovolj podpore in če se čutijo povezane z vami, se bodo tudi otroci z močno voljo strinjali in naredili, kar želite vi. Otroci z nami sodelujejo, saj si nečesa želijo še bolj kot to, da v tistem trenutku dosežejo, kar hočejo – želijo si dobrega odnosa z odraslimi.

Bolj kot se prepirate in kaznujete vašega otroka, manj si želi zaščititi vajino povezanost. Otroci se ne morejo učiti, kadar so sredi prepira. Njihovo telo je polno adrenalina, sposobnost učenja je ustavljena. Ko ima otrok čustveni izbruh, si vzemite čas in se z njim najprej povežite. Pomagajte mu, da izrazi svoje občutke bolečine, strahu ali razočaranja. Ko se umiri, vas bo pripravljen poslušati. Šele takrat ga spomnite, da ste pri vas doma prijazni eden do drugega. (Vi pa morate biti vzor. Vaš otrok ne bo vedno naredil, kar želite, vendar pa se bo sčasoma začel obnašati tako, kot se obnašati vi.)

11. Pokažite spoštovanje in empatijo

Večina otrok z močno voljo se bori za spoštovanje. Če jim ga izkažemo, ne čutijo več tolikšne potrebe, da bi branili svoj položaj. Tako kot velja za vse nas, jim zelo pomaga, če čutijo, da jih razumemo. Če razumete njihovo stališče in se z njim ne strinjate – npr. v cerkev želi obleči majico s Supermanom, vam pa se to ne zdi primerno – se lahko še vedno odzovete z empatijo in sklenete kompromis, hkrati pa postavite mejo.

»Ta majica ti je zelo všeč in rad bi jo oblekel, kajne? Ko gremo k maši, pa s primerni oblačili pokažemo svoje spoštovanje, zato te

majice v cerkvi ne moreš nositi. Verjamem, da ti bo težko. Predlagam, da jo vzamemo zraven, da jo lahko oblečeš na poti domov. Kaj praviš?«

12. Povežite se z otrokom

Povezanost z otrokom predstavlja 80 % vzgoje. Dokler se otroci ne počutijo povezane z nami, ne bodo sprejeli našega vodenja. To pa še posebej drži za otroke z močno voljo. Naše usmeritve bodo sprejemali le, ker nas imajo radi in nas spoštujejo. Ohranjanje občutka povezanosti je najbolj učinkovit način vzgoje otrok z močno voljo.

To ni enako kot permissivna vzgoja. Pomembno je, da postavite jasne meje. Toda

postavite jih z razumevanjem otrokovega stališča, zaradi česar otroci lažje sodelujejo. Ni se treba zatekati k poniževanju in kaznovanju otroka. Kot pravi dalajlama: »Bodite prijazni, kadar je mogoče. Vedno je mogoče.«

*Prevod: Eni,
pedagoginja montessori 0–3;
Vir: Aha! Parenting.com, dr. Laura Berkham,
dostopno na spletu:
<https://www.ahaparenting.com/parenting-tools/positive-discipline/Parenting-Strong-Willed-Child>*

POZITIVNA DISCIPLINA

Pozitivna disciplina temelji na filozofiji in naukih *Alfreda Adlerja* in *Rudolfa Dreikursa*. Pozitivna disciplina zagovarja orodja, ki so tako prijazna kot odločna in ki otroke učijo dragocenih socialnih ter življenjskih veščin.

Eno najljubših vprašanj avtorice knjige **Pozitivna disciplina**, dr. Jane Nelsen, je: »Le kje smo dobili noro zamisel, da bodo otroci ravnali bolje, če se bodo počutili slabše?«

Otroci se naučijo odgovornosti, ko imajo priložnost, da se naučijo dragocenih socialnih življenjskih veščin za dober značaj v ozračju prijaznosti, doslednosti, dostojanstva in spoštovanja. Zavračanje kaznovanja ne pomeni, da je treba otrokom pustiti, kar koli si želijo. Otrokom moramo zagotoviti

priložnosti, da izkusijo odgovornost v neposredni povezavi s privilegiji, ki so jih deležni. Temelj zdrave samopodobe otroka je razvoj prepričanja »zmorem«.

Pozitivna disciplina je pristop, v katerem ni ne čezmernega nadzora ne permisivnosti. Temelji na vzajemnem spoštovanju in sodelovanju ter vključuje hkratno prijaznost in doslednost v naših odnosih z otroki. S prijaznostjo pokažemo spoštovanje do otroka. Z odločnostjo in doslednostjo pokažemo spoštovanje do samega sebe in do potreb situacije.

Eno izmed najpomembnejših konceptov pri razumevanju pozitivne discipline je, da so otroci bolj pripravljeni upoštevati pravila, če sami sodelujejo pri njihovi opredelitvi.

Kaj je pozitivna disciplina?

1. Otroku pomagamo, da se čuti povezanega z nami (otrok zmeraj zasleduje dva cilja: občutek povezanosti/pripadnosti in pomembnosti).
2. Vse, kar počnemo, mora biti obojestransko spoštljivo in opogumljajoče (smo prijazni in trdni hkrati).
3. Zasledujemo dolgoročne cilje, torej kako bo naša vzgoja učinkovita na dolgi rok.
4. Učimo pomembne socialne življenjske veščine.
5. Pomagamo otrokom, da spoznajo, kako sposobni so – spodbujamo konstruktivno uporabo osebne moči in avtonomije.

Pozitivna disciplina zajema predvsem dvoje:

- Odločim se, kaj bom jaz naredil (ne bom se z otrokom, da bo on spremenil vedenje).
- Prijazno in trdno to izpeljem.

Prijaznost podpira spoštovanje do otroka, do njegovega dostojanstva, do njega kot do enakovrednega človeškega bitja in ga uči pomembnih življenjskih veščin. Trdnost podpira naše besede s potrebnimi dejanji in pomaga otroku razumeti, da resnično mislimo, kar rečemo. To pomeni, da moramo biti previdni pri tem, kaj rečemo oz. obljubimo.

Osnovna orodja za vzpostavitev pozitivne discipline:

1. Vključimo otroke v načrtovanje rutin skozi omejene izbire in z omogočanjem priložnosti, da lahko pomagajo.
2. Obojestransko spoštovanje. Otroke učimo spoštljivosti tako, da smo sami spoštljivi.
3. Identificiramo prepričanje, ki se skriva za vedenjem.
4. Učinkovito komuniciramo ter kreativno rešujemo probleme.
5. Uporabljamo disciplino, ki uči in ni ne avtoritarna ne permisivna.
6. Osredotočimo se na rešitve namesto na kazni.
7. Namesto praznih pohval uporabljamo opogumljajoče spodbude.
8. Uporabljamo humor.
9. Povemo, kar resnično mislimo, nato izpeljemo s trdnostjo in prijaznostjo hkrati.
10. Smo potrpežljivi.
11. Delujemo, ne govorimo.
12. Sprejememo in cenimo otrokovo edinstvenost.

Poglavitna in vseskozi ponavljajoča tema knjige *Pozitivna disciplina* je, kako izzive povezane z disciplino, uporabiti kot priložnost za učenje. Kot meni avtorica knjige dr. Jane Nelsen morajo najprej odrasli spremeniti svoja morebitna negativna prepričanja o napakah, da lahko zberejo pogum, da so nepopolni, kot temu pravi Rudolf Dreikurs.

Trije koraki učinkovitega odziva na napake:

1. **Spoznanje:** »Uf! storil sem napako!«
2. **Pomiritev oz. sprijaznjenje:** »Opravičujem se.«
3. **Rešitev:** »Skupaj poiščimo rešitev.«

Veliko lažje je prevzeti odgovornost za napako, če nanjo gledamo kot na priložnost za učenje in ne kot na nekaj slabega.

Pomembno je, da odgovornosti ne enačimo z občutkom krivde ali sramu. Koristnejše je, če odgovornost vidimo kot nekaj, kar osvobaja – nekaj, kar temelji na zavedanju, da se lahko spremenite, če se tako odločite in ne nekaj, zaradi česar bi imeli občutek krivde.

Če želimo, da se otroci naučijo obvladati svoje vedenje, se moramo tudi sami naučiti obvladati svoje. S tem zavedanjem lahko prevzamemo odgovornost za svoje vedenje in ga spremenimo tako, da bomo z njim spodbujali sodelovanje otrok, ne da bi načelnjali njihov občutek za lastno vrednost.

Rudolf Dreikurs je večkrat ponovil: »Otrok, ki se vede neprimerno, je malodušen otrok oz. otrok brez prave spodbude.« Za otroke, ki iščejo neupravičeno pozornost, je lahko zelo spodbudno, če njihovo pozornost usmerite v dejavnost, s katero prispevajo k življenju družine ali razreda. Če svoja primarna občutja prekrijete z jezo, namesto da bi prepoznali in potrdili otrokova čustva, se boste najverjetneje zapletli v krog maščevanja. Vprašati se morate: »Kaj je v ozadju moje jeze ali frustracije? Sem prizadet, poražen, ogrožen ali prestrašen?« Ko se otrok vede neprimerno, je bistvenega pomena, da se vprašamo: »Kaj mi otrok poskuša povedati?«

Ko odrasli zares razumemo, da je otrok, ki se vede neprimerno, v resnici malodušen otrok, ki mu manjka spodbude, smo pripravljeni začeti spodbujati otroka. Spodbujanje je najučinkovitejši način za spremembo vedenja. Za otroka, ki ima dovolj spodbude, neprimerno vedenje ni več potrebno.

Vse metode, ki so opisane v knjigi Pozitivna disciplina, so po mnenju avtorice učinkovite le, če temeljijo na odnosih spodbujanja, razumevanja ter vzajemnega spoštovanja.

Ana,
pedagoginja montessori 0–3;
povzeto po knjigi Pozitivna disciplina, dr. Jane Nelsen

RAZMIŠLJANJA STARŠEV IN STARIH STARŠEV o naši HIŠI OTROK

Prednosti Hiše otrok

Ko smo se pred nekaj več kot štirimi leti odločali, v kateri vrtec naj vpišemo našega starejšega fanta Tristana, se je kot »pomoč v sili« pojavil novoustanovljeni vrtec Hiša otrok. Spet ena nova modna muha ali res nekaj, kar bo dobro za otroka? Po preučevanju vsebine programa vrtca, smo se odločili, da je najboljša za našega fanta in ga vpisali v Hišo otrok. Seveda smo na začetku vsi spremljali delo tega vrtca, ga analizirali, bili veliki skeptiki. A kar kmalu smo vsi, tudi naš velik fant ugotovili, da je to vrtec z več posluha za otroka, da otroci niso le kalup, da je montessori močno usmerjen k spoštovanju posameznika, njegovih meja, potreb. Otroci si med seboj pomagajo, sodelujejo, razvijajo občutke solidarnosti, spodbuja se jih, da si želijo sodelovati. Vsa leta je zato hodil v Hišo otrok z veseljem in brez kakšnega upora. Tako sploh ni bilo več vprašanje, kam z našim drugim fantom Robinom.

Naš danes že štiriletni Robin je navdušen v vrtcu. Vse, kar mora vedeti o življenju, se uči preko igre v sproščenem, mirnem okolju Hiše otrok. Igrivo, sproščeno spoznava svet, soljudi, glasbo, ples, ustvarja z barvami, črtami, materiali. Svobodno si izbira, karkoli ga zanima, zato je vedno bolj zvedav in radoveden. V Hiši otrok je poskrbljeno za vse, za vsa področja v ravnovesju, za zdravo hrano, gibanje, na soncu in zraku, igranje, kuhanje, likanje. Skozi igro in življenje se učijo angleščine in tudi že nemščine. Vzdušje je prijazno, veselo, igrivo in učeče. Skrbne vzgojiteljice in vzgojitelj ga usmerjajo, da hoče vedno več. Hkrati pa razvija spoštljiv odnos do svojih prijateljev v vrtcu. Kar srce mi zaigra, ko ga zjutraj pripeljem v Hišo otrok in ko se sreča s svojimi prijatelji, kako se lepo pozdravijo, objamejo med sabo, preprosto imajo se radi in lepo je videti, kako mu zasijejo očke, ko vidi svojega vzgojitelja Domna in vzgojiteljico Andrejo, res nepopisno lep občutek. Doma imamo še enega fanta, ki smo ga zaradi vseh prednosti tudi vpisali v Hišo otrok Slovenj Gradec.

Romana Hoić, babica Robina

Najin pogled na Hišo otrok

V Hiši otrok imava hčerko Vesno Avrelijo. Z delom vzgojiteljic in na splošno z delovanjem celotne ustanove sva zelo zadovoljna. Lepo se vidi Vesnin napredek, saj je v nekaterih stvareh zelo hitro napredovala in postala samostojna. Sama si umije roke (načeloma se zelo rada igra z vodo), sama gre po stopnicah. Razvija se tudi njen močan karakter, ki je včasih že kar preveč samosvoj, vendar pa se mi zdi, da je v današnjem svetu treba imeti močan karakter, da poiščeš svojo pot. Upam, da bo tako napredovala naprej in da ji bodo vsi v Hiši otrok pomagali.

Peter in Karmina Rubin, starša Vesne Avrelije

Najboljše za otroka

Mineva skoraj tri leta, odkar sva z možem Aljažem vpisala malega Primoža v Hišo otrok Slovenj Gradec, z dvema letoma starostne razlike pa se je nam in vam pridružil še Jurij. Odločitev za varstvo obeh otrok v smislu pedagogike montessori se nama je zdela edina prava možnost, saj verjameva, da je to največ, kar jima v teh zgodnjih letih otroštva lahko dava. Gre za naložbo za vse življenje, saj v varstvu otroci preživijo (če so le zdravi) kar konkreten del dneva, tedna in meseca.

Montessori pedagogiko sem začela spoznavati preko dobre prijateljice in zaupnice, ki pedagoško vodi katoliški vrtec z montessori programom v Ljubljani. Sem najstarejša od petih otrok, ki sem se po poroki iz Ljubljane preselila na Koroško. Moja mlajša brata ter sestra, ki so danes radoživi najstniki, so obiskovali ta vrtec v Ljubljani že, ko se je montessori pedagogika začela uvajati v program tega vrtca. Na nek način sem spremljala navdušenje, ki je prevladovalo ob odkrivanju montessori pristopa.

Knjige Marie Montessori so me navdušile, prav tako sem se udeležila spletnega izobraževanja montessori: Dom po meri otroka. Doma se trudimo živeti tako, da je otrokoma

omogočena čim večja samostojnost, četudi se ne drživa vseh montessori priporočil, ker nama pri nekaterih stvareh preprosto ustrezajo drugače. Še vedno z možem puščava prostor za izboljšave in zato skrb za otroka, opremo in principe stalno izpopolnjujeva, pri tem pa nama je v podporo in pomoč tudi osebje Hiše otrok Slovenj Gradec. Kar pogrešam je kateheza, ki je v nekaterih vrtcih montessori, ki so hkrati katoliški vrtci, na voljo otrokom kot dodatna ponudba. To bi bila dodatna spodbuda, da bi versko življenje na vsakodnevni ravni prakticirali tudi doma.

Kristina Ravnjak, mama Primoža in Jurija

Delo z malimi otroki zahteva celega človeka

Delo z ljudmi, še posebej z malimi otroki, zahteva celega človeka in veliko energije za grajenje odnosov in povezanosti z njimi. Vzgojiteljem v vrtcu sem izjemno hvaležna za vso srčnost, dobroto in mirnost (mirne živce), ki jih delijo z našimi otroki. Poleg tega pa poskrbijo, da se tudi starši, ko pridemo po otroke, počutimo dobro, kar veliko prispeva k zadovoljstvu vseh. Hvala Eni, Ana, Lara, Domen in Andreja!

Špela Zajec, Oskarjeva mama

Naše izkušnje s Hišo otrok

Kot vsi starši, sva si tudi midva s partnerjem želela najboljšo možno vzgojo za najino hči. Ne samo vzgojo doma, ampak tudi takrat, ko je v varstvu. Vzgojo, v katero verjameva in odgovarja nam kot družini. Ko je prišel čas za vpis v vrtec, sva bila v veliki dilemi. Takrat smo živeli v tujini, v Avstraliji. Razmišljala in pretehtala sva vse možnosti. Prijateljica mi je en dan mimogrede omenila, da se v Slovenj Gradcu odpira vrtec montessori. In to je bila za nas zelena luč. Kot naročeno. Takoj sem poslala sporočilo, razložila našo situacijo in poslala vlogo za sprejem. Z montessori pedagogiko sem se prvič seznanila v srednji vzgojiteljski šoli, zato sem takoj vedela, da je to tisto, kar iščemo. Želela sva, da ima hči dobro podlago. Ne samo za šolo, ampak za celo življenje. Pomembno nama je bilo, da se bo hči počutila dobro v okolju in da bo predana v roke srčnih vzgojiteljev in vzgojiteljic. Velik plus za nas je bil tudi to, da je ena od asistentk vodila otroke v angleškem jeziku. Tako je lahko hči nadgrajevala angleščino tudi izven domačega okolja. S Hišo otrok sva bila od prvega dne več kot zadovoljna. Že od vsega začetka sva opazovala, kako postaja samostojna. Kako z velikim veseljem spoznava sebe in okolico. Naučila se je pomagati drugim, reše-

vati konflikte in postala bolj potrpežljiva. Z leti sva z največjim ponosom opazovala, kako raste, tako na socialni kot tudi intelektualni ravni.

S pomočjo dobrega vodenja in okolja montessori si je lahko zgradila trdni temelj. In za to sva neizmerno hvaležna vsem v Hiši otrok: vodstvu, vzgojiteljicam in vzgojitelju, vsem prijateljem in njihovim staršem, ki so in bodo del naše zgodbe.

Mojca Kumer, Lanina mama

Pedagogika montessori

S pedagogiko montessori sva se prvič srečala ob branju intervjuja s Francijem Petkom pred nekaj leti. Osebno sva ga imela možnost spoznati pred 20. leti v Franciji. Izžareval je neverjetno energijo, toplino, prijaznost in naklonjenost do otrok. Deloval je zelo spontano. Tako rekoč 20 let po tem sva se preko vnučkinje Tare ponovno srečala s pedagogiko montessori. Pravzaprav je bila hčerka tista, ki je zanjo iskala nekaj več kot le varstvo. Nekaj, kjer bo njena radoživost in vedoželjnost, ne samo razumljena, ampak tudi še dodatno spodbujena. Tara je pravzaprav že od vsega začetka zelo samostojna, pravzaprav sodeluje pri veliko vsakdanjih opravilih v hiši in tudi

na vrtu in si ne postavlja nobenih omejitev. Resnično je lepo opazovati, kako se loteva različnih nalog. Je majhna radovednica, zanima jo čisto vse. Zelo dobra opazovalka: vse kar narediš ali poskusiš narediti, poskusi tudi ona. In je tudi prava klepetulja, ki ti pred spanjem zaupa vso dogajanje preteklega dne. Opazila sva, da otroci po tej pedagogiki zelo zgodaj postajajo samostojni. Pravzaprav jim vsakodnevna opravila niso naloga, ampak normalen del vsakdana. Stvari potekajo zelo spontano in umirjeno, kar otroku daje moč, samozavest in samozaupanje.

Želiva si, da bi vsem otrokom bila dana

možnost takšnega doživetja sebe in svojih sposobnosti in da bi se okolica, tako doma kot tudi v vzgojno-izobraževalnih in varstvenih zavodih zavedala poti do otrokove samostojnosti in možnosti otrokovega lastnega doprinosa na tej poti. Prav tako pa bi si želela, da bi otrokom v prihodnje poleg dveh izredno stimulatивnih sob in kvalitetnega kolektiva, lahko ponudili še prijetnejše zunanje okolje z majhnim vrtom, kjer bi lahko imeli tudi čisto svoj mali zelenjavni vrtiček.

Tarina babi in dedi

KOTIČEK ZA STARŠE IN OTROKE

KAKO PODPRETI RAZVOJ JEZIKA PRI PREDŠOLSKEM OTROKU?

V predšolskem obdobju poteka intenziven razvoj govorno-jezikovne komunikacije. Razvoj jezika se začne že ob rojstvu, različna področja govorno-jezikovne komunikacije pa otrok usvaja iz svojega okolja in preko oseb, s katerimi preživi največ časa. Izjemno pomembno je, da v interakciji z mlajšimi otroci prilagodimo svoj način komunikacije njihovi stopnji razvoja in mu tako nudimo ustrezeni govorni model, s čimer podpremo razvoj jezika pri otroku.

Z upoštevanjem naslednjih nasvetov boste lahko otroka ustrezno pomagali pri njegovem jezikovnem razvoju:

Bodite zgled primerne jezika

Odrasli smo vzgled primerne jezika, zato govorimo pravilno, z dobro izgovorjavo, uporabljamo bogato besedišče, otroku damo prave izraze. Zelo pomembno je, da otroka poslušamo, da mu pokažemo tudi kako poslušati. Preden otroku nekaj poveste, se spustite na njegovo višino, npr. počepnite ali se usedite. Prav tako je pomembno, da vzpostavite očesni kontakt, saj se s tem prepričate, ali je otrok sploh pozoren na vas in da vas posluša ter sliši.

Manjši otroci besedna sporočila procesirajo počasneje kot odrasli, zato prilagodite hitrost svojega govora. Od prvega dne naprej z otrokom govorimo počasi in razločno. Otroku damo dovolj časa, da naše sporočilo razume in se nanj odzove.

Uporabljamo prava imena stvari, brez pomanjševalnic in popačenk

Besede izgovarjamo jasno in razločno, ne govorimo popačeno, »dojenčkasto«.

Izogibajte se pretirani rabi pomanjševalnic in namesto tega uporabljajte prava imena stvari. Npr. ne rečemo: »Obuj si čevlčke na nogice«, »Jedli bomo juhico«, ampak: »Obuj si čevlje«, »Jedli bomo juho«.

Poleg tega z otrokom ne govorimo »do-jenčkasto«, npr. »Boš amal?«, »Gremo ajat«. Namesto tega rečemo: »Boš jedel?«, »Gremo spat.«

Stvari poimenujemo s pravimi imeni. Otroci v predšolskem obdobju z lahkoto srkajo in si zapomnijo nove besede, čeprav se nam odraslim zdijo zahtevne ali preveč strokovne. Tako lahko tudi ko smo na sprehodu in opazujemo ptice, otroku povemo: »To je črni kos, to je sinica,...« (namesto da uporabimo besedo ptica za vse vrste). Enako velja za vrste dreves, rož, avtomobilov ...

Izkoristite vse priložnosti za komunikacijo

Izkoristimo priložnosti, ki jih nudijo vsakodnevne aktivnosti z otrokom, da mu damo imena za dele telesa, oblačila, hrano, predmete, ki jih vsak dan uporablja ...

Med različnimi aktivnostmi z otrokom s kratkimi stavki izrazite, kaj vidite, slišite ali delate. Npr. ko v kuhinji pečete piškote, lahko rečete: »Pečeva piškote. Mešam testo. Piškote bom dal v pečico.«

S kratkimi stavki pa lahko izrazite tudi to, kar vidi, sliši oziroma počne otrok. Npr. ko se otrok igra s kockami, lahko rečete: »Vau, kako visok stolp si zgradil. Na vrh si postavil rdečo kocko. Preštejva, koliko kock imaš tukaj – ena, dve, tri. Tri kocke.«

Opišite predmet, s katerim se otrok igra oziroma ga opazuje. Npr. »Poglej to kravo! Črna je in ima bele lise.«

Odzivajte se na otrokove poskuse komunikacije in ga podprite

Ko otrok začne govoriti glasove ali zloge, se odzovite. Pomembno, je, da otrokom pokažemo, da je njihov glas način, kako pokličejo ljudi, ki so v okolici. Ko otrok izgovori določen glas, ga ponovite, saj s tem otroka opogumite, da ponovno izgovori glas ali zlog. Ko ni odgovora na otrokovo opravljeno delo komunikacije, se ta lahko preneha ali nazaduje.

Nikoli se ne norčujemo ali hecamo iz otrokovega izražanja, ampak cenimo njegov napor, ki ga vlaga v komunikacijo. Ko otrok začenja uporabljati besede (ali približke glasov za besedo), preprosto ponovite besedo s pravilno izgovarjavo in s »sprejemajočim« glasom. Tudi če otrok muco poimenuje »mjav«, je to beseda. Otroka ne popravljamo, ampak mu povemo besedo, npr.: »Na sliki je muca. Muca spi ...«

Napačno je, če zahtevamo od otroka, naj izgovori besedo na boljši način, saj otrok pozna pravilne glasove, a jih še ne more dobro artikulirati. Če mi ponovimo besedo pravilno, pokažemo, da razumemo, kaj je povedal in to daje otroku veliko gotovost in pogum. Med tem časom pa še nadalje omogočamo pravilno absorpcijo besed.

Dopolnite ali razširite otrokovo izjavo

Ko začnejo otroci govoriti, se sprva izražajo samo s posameznimi besedami ali s kratkimi stavki. Otrokovo izjavo lahko dopolnite ali razširite z novimi informacijami in mu tako ponudite jezikovni model, brez da bi ga popravljali.

Npr. če otrok reče: »Avto,« lahko vi rečete: »Ja, avto se pripelje.« Ali če otrok reče: »Žoga,« lahko rečete: »Našel si veliko žogo.«

Zgornje izjave lahko dopolnite še z dodatnimi informacijami, npr.: Če otrok reče: »Avto pelje,« lahko dodate: »Avto vozi hitro.« Ali če otrok reče: »Velika žoga,« lahko dodate: »Ja, imaš veliko žogo. Velika žoga ima pike.«

Postavljajte vprašanja (a ne preveč)

V pogovoru z otrokom uporabite različne tipe vprašanj (vprašalnice kaj, kje, kdo, kdaj, kako, zakaj in vprašanja, ki zahtevajo da/ne odgovor), vendar z njimi ne pretiravajte. Če otroku zastavljamo eno vprašanje za drugim in mu ne damo dovolj časa, da odgovori, lahko občuti dodaten pritisk, zaradi katerega težje izgovori besede v svoji izjavi. Prav tako se izogibajte vprašanjem, ki preverjajo otrokovo znanje. Priporočljiva je uporaba vprašanj odprtega tipa (na primer: »Kaj misliš o ...« ali: »Kako naredimo ...« itd.), ki zahtevajo odgovor, ki je daljši od ene ali dveh besed in omogočajo oblikovanje več različnih odgovorov.

Npr.: z otrokom se igrate na tleh in otrok drži rdeč vlak. Namesto, da otroku zastavljate številna vprašanja, kot so: »Kaj je to? Kakšne barve je?« najprej govorite o tem, kar otrok vidi, sliši in počne: »Ti imaš vlak! Vlak je rdeče barve. Vlak je na progi.« Nato otroku zastavite vprašanje, kot je: »Zanima me, kam bi lahko postavila železniško postajo?« in počakajte na njegov odziv.

Berite, berite, berite

Vsak dan si vzemite čas za branje in ponovite zgodbo, kolikokrat otrok želi. Otroci si želijo znova in znova ponovno brati zgodbo – besedo za besedo. Otroci potrebujejo ponavljanje, dokler vseh besed v besedilu ne razumejo v popolnosti in si jih zapomnijo. Ko se to zgodi, bodo poiskali novo knjigo za branje. Izbiramo knjige z estetskimi in realističnimi ilustracijami, da vzbudimo otrokovo zanimanje, saj te ilustracije podkrepijo besede, ki jih beremo. Kar preberemo, povežemo z otrokovim življenjem, ga vprašamo, kaj vidi na slikah, razložimo, ko nam pove, kaj vidi ... S tem je otrok aktiven, se zanima za branje, to pa je naš cilj – da otrok vzljubi branje, saj nam knjige dajo drugačen jezik, kot ga doživimo v vsakdanjem življenju. Poleg zgodb in pravljic otroku beremo tudi poezijo, rime in bibarije.

Eni,
pedagoginja montessori 0–3;

vir: zapiski s predavanj študija pedagogike montessori, 2016/17,
Kako komunicirati z otrokom?, dostopno na: <http://www.logopedskikoticek.si/2018/02/14/kako-komunicirati-z-otrokom/>

JAGODE ZA OTROKE

Pod največjim v gozdu stoji .

V tej živi stara gospa, ki ve, kje rastejo najlepše .

Vsako jutro, ko vzide , vzame svojo in se odpravi v gozd.

Ko se vrne, je njena polna dišečih .

Dišeče nastavi otrokom sosednjih na .

in ko se otroci zbudijo, odnesejo k svojim mamam.

Te naredijo iz zelo okusno .

Manca je skupaj z mamo odšla v trgovino. Poglej, kaj vse je kupila.
Črke napiši na črto.

M

__AS__O
__ __D
M__K__

P

PU__I__G
__OL__NT__
P__T__CA

R

R__Ž
R__Z__NE

Anja se je umila, obrisala in oblekla. Le eno stvar je pozabila.
Pomagaj ji, da se bo spomnila, kaj je pozabila. Poveži med seboj vse
pike, od 1 do 18.

Zvezde razporedi od najmanjše do največje. Črke po vrsti vpiši v
kvadrate.

